

Pražský mlynářský rod Strašpítlů (viz RR, 2008, č. 1) byl spřízněn s mlynářskými rody Schulzů z Karlštejska i Dyků z Plzeňska. Ve fasciklu věnovaném rodu Schulzů, ve sbírce písemných dokumentů „Archivum Familiae Dyk“ (viz bibliografickou poznámku) jsem našel ještě další údaj, týkající se Strašpítlů, kterým pro úplnost doplňuji zmíněný článek. V něm uvádím, že Martin Strašpítel ml. byl majitelem novoměstského mlýna „Na horní loďce“ a současně i měšťanského domu čp. 207-II na rohu ulic Na Zderaze a dnešní Myslíkovy. Doplnuji, že tento dům získal sňatkem s Rozálií Zdeňkovou. Její otec Vojtěch Zdeňek, pražský měšťan a sládek v pivovaru U Šenfloků, byl totiž majitelem tohoto domu, který pak zdědila jeho dcera Rozálie, provdaná Strašpítllová, a tím se dům dostal do držení rodiny Strašpítlů.

Manželé Martin ml. a Rozálie Strašpítlovi měli dvě dcery, z nichž mladší Barbora (1811 - 1879) se roku 1837 provdala za Václava Augusta Schulze, mlynáře v Klučicích u Karlštejna. Rod Schulzů původně pocházel z Litole u Lysé nad Labem (podle vyprávění Václava Schulze, písemně zaznamenaného jeho synovcem Aloisem Dykem). Tato někdejší vesnice je dnes součástí města Lysá nad Labem. Malá ves na pravém břehu Labe náležela ke katastrální a politické obci Ostrá, farností i dominiem k Lysé, později okresem k Benátkám nad Jizerou (původně Nové Benátky). Panství Lysá patřilo v 18. století hrabatům Sweerts-Sporkům, od nichž ho roku 1851 získali knížata Rohanové.

První člen rodu Schulzů známý jménem byl Václav Schulz (+4. 7. 1799), který působil jako lesmistr na panství Nové Benátky (Benátky nad Jizerou). Panství tehdy patřilo hraběti Petru Antonínovi Příchovskému z Příchovic, pražskému arcibiskupovi, a po jeho smrti (1793) jeho příbuzným. Václav Schulz se oženil s Annou Marií Poslušnou (*31. 1. 1746, +14. 4. 1823), dcerou Václava Poslušného a Anny Marie roz. Kayslerové. Rodiče měli svatbu 24. 11. 1742 (nebo 1743) v Postupicích na Benešovsku, ve farním kostele sv. Martina (oddávajícím byl místní farář Johan Čeněk). Odtud zřejmě rod nevěsty, provdané Schulzové, pocházel.

Manželé Václav a Anna Marie Poslušných měli celkem sedm dětí:

- 1) Jan František (*22. 3. 1744)
- 2) Anna Marie (*31. 1. 1746, +14. 4. 1823),
provdaná za lesmistra Václava Schulze
- 3) Václav Antonín (*25. 2. 1747)
- 4) Jiří Prokop (*8. 1. 1749)
- 5) František Adam (*24. 12. 1750)
- 6) Josef (*10. 9. 1752)
- 7) Karel (*18. 5. 1759)

Lesmistr Václav Schulz a jeho manželka Anna Marie roz. Poslušná žili ve Starých Benátkách čp. 21 a měli celkem devět dětí:

- 1) Anna Marie (*1. 10. 1769)
- 2) Leopold (*23. 9. 1770)
- 3) Antonín (*21. 5. 1773)
- 4) Alois (*9. 10. 1775, +14. 6. 1852)
- 5) Maria Anna (*28. 10. 1777, +6. 4. 1837)
- 6) Františka (*27. 8. 1779, +12. 6. 1799)
- 7) Anna (*31. 7. 1782)
- 8) Petronka (*16. 2. 1787)
- 9) Ignác (*12. 4. 1789, +2. 1. 1831)

K psaní příjmení Schulz je třeba podotknout, že po polovině 19. století se stále častěji užívá česká podoba jména - Šulc. Vzhledem k původu z Lysé n. L. není snad bez zajímavosti skutečnost, že ještě ve 20. století v Lysé žila (a možná ještě žije) rodina sedláků Šulců, proslulých velkopěstitelů brambor.

Třetím synem (a čtvrtým dítětem) Václava a Marie Schulzových byl tedy Alois Schulz (*9. 10. 1775, +14. 6. 1852). Stejně jako jeho otec se stal lesníkem (jeho výuční list z roku 1794 se zachoval ve sbírce Aloise Dyka) a působil v Obříství u Mělníka, na panství hrabat Clam-Gallasů. Zde se seznámil s Annou Kalašovou (*31. 7. 1782, +31. 12. 1816), dcerou tamního mlynáře. Lesník Alois si mlynářskou dcerku Annu přivedl k oltáři 7. 2. 1803. Svatba se konala v kostele sv. Václava ve Velelibech. Samota s filiálním kostelem (ještě v roce 1870 jsou u Velelib uváděny pouze tři domy) patřila ke katastrální a politické obci Dvory, na panství Nové Benátky, farností příslušející k Nymburku.

Alois Schulz však v Obříství při povolání lesníka dlouho nezůstal. Již před rokem 1807 si pronajal poplužní dvůr Starolysy (tj. Stará Lysá na panství Nové Benátky). S manželkou Annou měl osm dětí. V roce 1816 však Alois ovdověl a za dva roky (23. 11. 1818) se znovu oženil s vdovou Marií Kottaskovou, roz. Vojáčkovou. Pocházela ze statku v Tetíně nad Berounkou a byla vdovou po lesmistru na panství Karlštejn. V Poučínku u Karlštejna vlastnila velký statek. Alois Schulz po sňatku s ní opustil dvůr v Starolysech a koupil mlýn v Klučicích na Berounce rovněž na karlštejnském panství v sousedství Poučínka. Manželé Schulzovi tak soustředili v obou vedlejších malých obcích značný majetek, který pak v následujících desetiletích Václav August Schulz, syn z Aloisova prvního manželství, ještě výrazně rozšířil. Sňatkem Aloise Schulze a Marie roz. Vojáčkové došlo k příbuzenskému spojení se statkářským rodem Vojáčků z Tetína, které v následující době bylo několikrát opakováno, jak uvidíme v dalším výkladu.

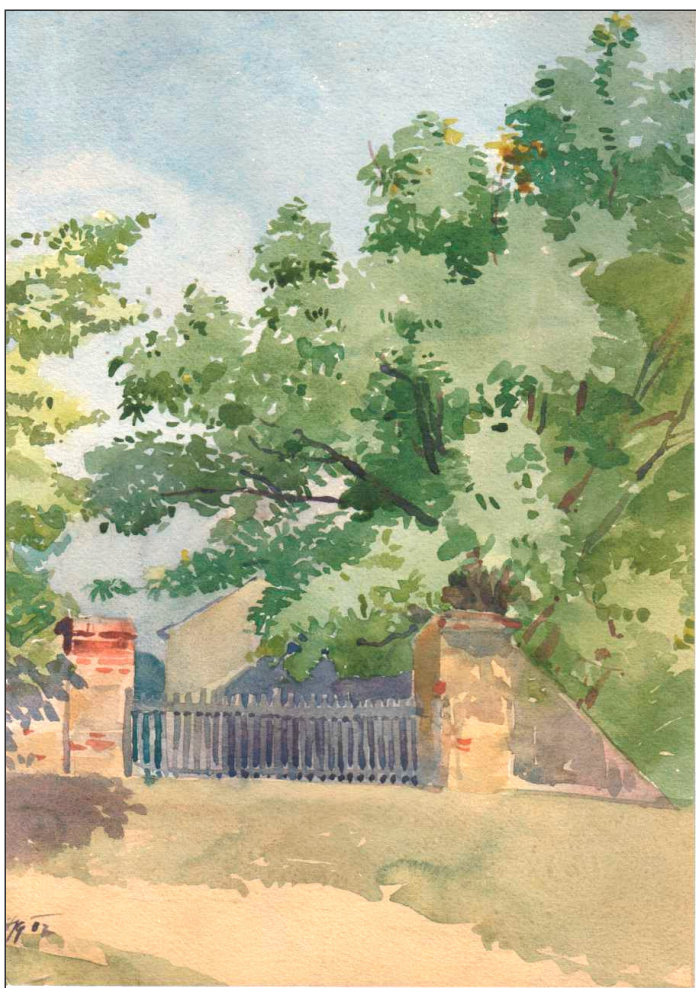
Alois a Marie Schulzovi měli čtyři děti (všechny dcery). O osudech dětí Aloise Schulze z obou manželství uvádím aspoň stručné údaje, pokud se je podařilo zjistit, v následujícím odstavci:

- 1) Josef Alois (*1. 12. 1803), sladovník, odešel do světa a jeho další osudy nejsou známy
- 2) Anna Josefa (*27. 6. 1807, +22. 11. 1835)

- 3) Václav August (*15. 3. 1807, +10. 5. 1861), dědic mlýna v Klučicích a statku v Poučnicku, oženil se s Barborou Strašpitlovou
- 4) Alois Karel (*24. 4. 1808), oženil se 25. 9. 1836 s Annou Vojáčkovou z Tetína, neteří své nevlastní matky Marie roz. Vojáčkové, působil jako lesní v Haliči. Anna Vojáčková proslula nevšedním půvabem a byla nazývána „Růží Tetínskou“, snad v ohlasu na zlidovělou píseň „Nad Berounkou pod Tetínem, růže se již červená, vedle v stráni tam s vojínem, dlí panenka blažená...“.
- 5) Antonín (*18. 11. 1810, +již 18. 5. 1812)
- 6) Aloisie (*26. 6. 1812), provdala se za Matěje Důrasa, měli statek v Novém Strašecí
- 7) Vilém Antonín (*10. 5. 1814, +25. 2. 1882), oženil se s Veronikou Vojáčkovou, další z neteří své nevlastní matky, byl důstojníkem (nadporučíkem) u husarů, pohřben v Rakovníku na hřbitově u kostela Sv. Trojice. Syn Viléma a Veroniky Schulzových, rovněž Vilém, byl nadlesním v Prachaticích, odkud odešel do Srbska, kde jeho rodina zakotvila natrvalo. Nejstarší syn působil jako důstojník v Hercegovině, druhý byl lesníkem na panství knížat Windischgraetzů u Terstu, třetí se stal lékařem, univerzitním profesorem ve Štýrském Hradci, o dceři se nedochovaly žádné zprávy.
- 8) Antonie (*27. 12. 1815, +již 9. 1. 1816)

Děti z druhého manželství s Marií Kottaskovou roz. Vojáčkovou:

- 1) Antonie Marie (* 7. 9. 1819, +3. 10. 1838) svobodná
- 2) Marie Johanna (* 1. 6. 1823, +17. 1. 1846) svobodná
- 3) Karolína (*19. 9. 1825), provdala se 20. 5. 1850 do Litoměřic za Františka Dobische
- 4) Terezie (*14. 10. 1827), provdaná Weltrubská z Weltrub do Rakovníka

Dědicem mlýna v Klučicích a statku v Poučnicku se stal Václav August Schulz (*15. 3. 1807, + 10. 5. 1861), který se oženil s Barborou Strašpitlovou (1811 - 1879), pocházející ze známé mlynářské rodiny na Novém Městě pražském. Svatba se konala 5. 2. 1837 v kostele sv. Vojtěcha na Novém Městě. Barbora Strašpitlová provd. Schulzová byla hudebně nadaná a také zřejmě měla velký literární rozhled (jedno rodinné svědectví o ní dokonce hovoří jako o básnířce!?). Rovněž Václav August Schulz byl nepochybně mimořádnou osobností, obdařenou nevšedními schopnostmi organizačními, podnikatelskými a hospodářskými, jak o tom svědčí reálné výsledky jeho činnosti (ač zemřel předčasně jako čtyřiapadesátiletý). Při klučovickém mlýně zřídil velkoobchod s dřívím a pilu přebudoval na továrnu na parkety. Skupoval dubové dřevo z křivoklátských lesů a dopravoval je po vorech do Klučic. Vybudoval také sklad dříví a parket v pražském Podskalí a zboží tam dovážel vlastními loděmi. Na svůj náklad udržoval Berouнку splavnou až po ústí do Vltavy. Pokud jde o zemědělské podnikání, pak svou výrobní základnu (statek Poučnick) rozšířil pronájmem nedalekých statků v Mezouni a Tolibolce. U toho však nezůstalo a roku 1846 zakoupil ještě selský statek (čp. 1) v Lešanech u Velvar. Ten patřil jeho tchýni Rozálii Šilhové (Schilha), roz. Zdeňkové a provdané Strašpitlové, která se po smrti manžela Martina Strašpitla ml. provdala se za učitele Jana Šilhu

z Michle, vlastníka hospodářství v Kyjích. Manželé Šilhovi zakoupili zmíněný statek v Lešanech, ale byli nuceni ho v exekuci prodat. Tehdy vstoupil do jednání zeť V. A. Schulz, manžel Barbory Strašpitlové, dcery Rozálie z prvního manželství a statek čp. 1 koupil pro svou rodinu.

Václav August a Barbora Schulzovi měli pět dětí, z nichž nejmladší, Terezie, zemřela již v dětství. Nejstarší syn Václav zdědil mlýn v Klučicích a výrobu parket. Kromě majetku však zřejmě zdědil i schopnosti podnikatelské a navíc byl i veřejně činný. Tak se stal říšským a zemským poslancem. Získal svým podnikáním značný majetek, takže zakoupil kolem roku 1880 někdejší manský statek v Želkovicích (jež byl v roce 1860 odhadován na 66 tisíc zlatých) v hořovickém okrese, původně příslušející k hradu Karlštejnu. V rodinných vzpomínkách byl nazýván „strýc Václav Želkovický“.

Druhorozený syn Antonín zdědil statek v Poučnicku a byl rovněž v rámci regionu veřejně činný. Třetí syn Alois (1839 - 1893) se stal lékárníkem a působil v Poličce. Dcera Marie Angela (1845 - 1928) rozená Schulzová se

29. 5. 1870 provdala za příslušníka známého mlynářského rodu Dyků z Plzeňska, Vojtěcha Dyka (1843 - 1920), tehdy nadlesního a později vrchního lesmistra a ředitele panství v Hořovicích. Svatba se uskutečnila v kapli P. Marie na hradě Karlštejně. Manželé Dykovi se po ukončení Vojtěchovy vysoce úspěšné profesní dráhy (viz Příběh mlynářského a lesnického rodu Dyků, s. 19 - 20) vrátili do Poučnicku u Karlštejna. Na rodném statku tam tehdy hospodařil Antonín Šulc (1871 - 1907), který zároveň vlastnil i mlýn v Klučicích, synovec Marie Angely provdané Dykové. Od něho Dykovi koupili v roce 1899 pole zv. Melounice a postavili zde rodinnou vilu. Projektoval ji jejich syn Václav (*1876), který právě tehdy dokončil studia architektury na pražské technice. Na obrázku je jeho akvarel, nazvaný „Klučice, vchod do zahrady”.

Zde manželé Dykovi strávili léta stáří. Vojtěch se až do posledních let života věnoval své milované myslivosti a byl vítaným hostem a ozdobou honů v širokém okolí. Hlavně rád jezdil na hony v Tetíně, na statek příbuzného Jana Bohdana Vojáčka, jemuž také dohlížel na lesní hospodářství. Statek v Tetíně byl původně rytířským manstvem hradu Karlštejna (v roce 1861 byl oceněn na 50 tisíc zlatých) a patřil rodu Vojáčků, několikrát sobně spřízněných s rodem Schulzů, po řadu generací. Vojtěch Dyk zemřel v Poučnicku roku 1920 ve věku sedmdesátisedmi let. Manželka Marie Angela ho přežila o osm roků, zemřela třiaosmdesátiletá v Poučnicku v roce 1928. V rodinné vile pak zůstala dcera Marie Dyková, provdaná Kepková (* 9. 12. 1872 v myslivně Harabasce, zemřela 1957). Její manžel JUDr. Emil Kepka (1867 - 1947) působil jako sekční šéf na ministerstvu železnic a měli spolu čtyři syny. Na snímku z r. 1953 je Marie Dyková - Kepková se svým bratrem, bibliofilem Aloisem Dykem (1881 - 1971). Vila v Poučnicku je v držení rodiny dodnes.

Členové rodu Schulzů (Šulců) jsou pohřbeni v rodinné hrobce na hřbitově u kostela sv. Palmáce v Budňanech pod Karlštejnem (viz fotografie). Odpočívá zde Alois Schulz (+1852), první majitel mlýna v Klučicích z rodu Schulzů, ale také jeho neprovdané, v mládí zemřelé dcery z druhého manželství (Antonie Marie, +1838 jako devatenáctiletá, Marie Johana, +1846 jako třidvacetiletá) a pak již další potomci (včetně Václava Augusta a jeho manželky Barbory roz. Strašpitlové). Pohřbeni jsou zde i Dykové (vrchní lesmistr Vojtěch Dyk a další) a také členové rodu Kepků (poslední pohřeb je z roku 2005).

Bibliografická poznámka

Příspěvek vychází ze souboru rodových písemných dokumentů, nazvaného „Archivum Familiae Dyk”, shromážděného vydavatelem bibliofilů Aloisem Dykem (1881 - 1971), z fasciklu „Schulzové”. V něm jsou obsaženy dokumenty majetkoprávní povahy i výpisy z matrik a rukopisné poznámky vzpomínkového charakteru, bohužel značně torzovité, často s protichůdnými údaji. Pokusil jsem se o jejich revizi a doplnění. K širším rodovým souvislostem viz Michal Flegl: Příběh mlynářského a lesnického rodu Dyků, edice Pramínek sv. 13, Praha 2007. Údaje topografické a statistické viz Jan Orth a František Sládek: Topograficko statistický slovník Čech, Praha 1870 (obsahuje data z popisu král. Českého z roku 1857). Obrazové přílohy laskavě poskytl Vojtěch Dyk.